

تبیین رابطه بین هزینه های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی با تاکید بر نقش تعدیلگر فساد مالی

دکتر الهام منصوری نیا

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی فروردین، قائم شهر، ایران. (نویسنده مسئول).
mansourinia.elham@gmail.com

مهرداد جعفری

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی فروردین، قائم شهر، ایران.
mehrdadjafari2020@yahoo.com

چکیده

عملکرد شرکتها از مهم ترین موضوع های مورد توجه سرمایه گذاران، اعتباردهندگان، مدیران و دولتهاست. فساد مالی بر عملکرد شرکتها تاثیر گذار است مدیران شرکتها می توانند با استفاده از مدیریت سود و یا فعالیتهای نوآورانه عملکرد شرکتها را مطلوب نشان دهند. هدف این تحقیق تبیین رابطه بین هزینه های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی با تاکید بر نقش تعدیلگر فساد مالی می باشد. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت و روش علی همبستگی می باشد. جامعه آماری تحقیق کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در بازه زمانی ۵ ساله ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ بوده است که از طریق نمونه گیری حذف سیستماتیک انتخاب شد و در مجموع ۱۲۳ شرکت مورد مطالعه قرار گرفتند یافته های تحقیق نشان می دهد که بین هزینه های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و بین فساد مالی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود ندارد. همچنین فساد مالی رابطه هزینه تحقیق و توسعه و عملکرد مالی را تعدیل نمی نماید. بنابراین در شرکتهایی که وجوه نقد صرف فعالیتهای تحقیق و توسعه میشود عملکرد شرکت بهبود می یابد.

واژگان کلیدی: هزینه های تحقیق و توسعه، عملکرد مالی، فساد مالی.

مقدمه

فساد یک پدیده جدید نیست و قرن های زیادی است که جوامع را درگیر کرده است. اگرچه فساد موضوع جدیدی نیست و به طور شگفت انگیزی در سراسر جهان گسترش یافته است. محققان توجه بیشتری را به مطالعه اثرات فساد اختصاص داده اند (ون وو و همکاران^۱، ۲۰۲۰). فساد معمولاً به عنوان سوء استفاده از مناصب دولتی برای منافع خصوصی شناخته می شود. در حالی که فساد به شیوه های مختلفی تعریف شده است اکثراً فساد را به عنوان «فعالیت غیرقانونی (رشوه، کلاهبرداری، جرم مالی، سوء استفاده، جعل، طرفداری، خویشاوند گرایی، دستکاری) تعریف می نمایند که از طریق سوء استفاده از قدرت توسط صاحبان مناصب عمومی (دولت) یا خصوصی (شرکت ها) برای منافع شخصی، مالی یا غیرمالی انجام می شود (باهو و همکاران^۲، ۲۰۲۰).

در دیدگاه نهادی، فساد نشان دهنده کیفیت نهادی پایین تر است و احتمالاً مانع از معاملات تجاری می شود. زمانی که کیفیت نهادی کشورها بالا باشد و فساد پایین وجود داشته باشد، معاملات بازار تسهیل می شود و شرکت ها ممکن است

¹ Van vo and et al

² Bahoo et al

راحت تر استراتژی ها و اقدامات خویش، مانند سرمایه گذاری تحقیق و توسعه را به کار گیرند (باراسا و همکاران^۱، ۲۰۱۷؛ باهو و همکاران، ۲۰۲۰). برعکس، زمانی که فراگیر بودن فساد در یک کشور خاص غالب است، شرکت هاتصمیم گیری سازمانی و استراتژیک کمتری دارند (رودریگز و همکاران^۲، ۲۰۰۵). به این دلیل و دلایل دیگر، فساد به عنوان باری شناخته می شود که هزینه های مبادله و عدم اطمینان خارجی در بازده سرمایه گذاری را افزایش می دهد (گسلیک و گوکزک^۳، ۲۰۱۸).

خطرات فساد هم در کشورهای کمتر توسعه یافته و هم در کشورهای توسعه یافته وجود دارد و پیامدهایی برای سرمایه گذاری شرکت ها و عملکرد مالی آنها دارد (یانگ و همکاران^۴، ۲۰۲۱). ادبیات موجود تجارت و مدیریت عمدتاً از اینموضوع حمایت می کند که فساد نوآوری و کارآفرینی شرکت ها را کاهش می دهد (آنامان و بوکاری^۵، ۲۰۲۱) و به طور کلی رشد اقتصادی را کاهش می دهد (گودهایز و همکاران^۶، ۲۰۱۹).

علاوه بر این، فساد همچنین فعالیت شرکت های خارجی (به عنوان مثال سرمایه گذاری مستقیم خارجی) در کشور را کاهش می دهد. به طور خاص، فساد هزینه های نمایندگی و معاملات را افزایش می دهد، درآمدها را محدود می کند، ارزش شرکت ها را از بین می برد و هزینه های نوآوری را افزایش می دهد. با این حال، ماهیت رابطه بین فساد و عملکرد شرکت ها چندان واضح نیست (وانگ و یو^۷، ۲۰۱۲؛ ون وو و همکاران، ۲۰۱۸) و همچنان توجه بیشتری را ایجاب می کند. از نظر تئوری، ممکن است انتظار داشته باشیم که کیفیت نهادی کشور (به عنوان مثال سطوح پایین فساد) بر سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه به عنوانیک فعالیت دانشی ارزشمند که برای شرکت ها برای توسعه نوآوری های جدید اساسی است تأثیر مثبت بگذارد. با توجه به اهمیت سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه برای عملکرد شرکت ها در کشورهای نوظهور، تحقیقات قبلی رابطه بین فساد و سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه شرکت ها را اثبات کرده اند (به عنوان مثال آلام و همکاران^۸، ۲۰۱۹؛ باراسا و همکاران، ۲۰۱۷ و آلام و همکاران، ۲۰۲۰). به طور خاص، تحقیق حاضر می کند بررسی میکند که چگونه سطح درک شده از فساد رابطه بین سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی شرکت ها را تعدیل می کند. استدلال می شود که کاهش کیفیت نهادی از طریق فساد می تواند تأثیر قابل توجهی بر تحقیق و سرمایه گذاری شرکت ها و عملکرد بعدی داشته باشد (ویگلیونی و همکاران^۹، ۲۰۲۲). با توجه به مطالب ارائه شده این تحقیق به تبیین رابطه بین هزینه های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی با تاکید بر نقش تعدیلگر فساد مالی می پردازد.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق عملکرد مالی

یکی از بزرگترین مشارکت کنندگان در اقتصاد صنایع تولیدی هستند، چرا که مهم ترین نقش و تأثیر قابل توجهی در توسعه اقتصادی هر کشور در سطح محلی و بین المللی دارد. بیشتر کشورهای صنعتی بسته به صنعتی شدن و توسعه تولید توسط بخش تولید آن ارزش افزوده به اقتصاد و توسعه اقتصادی کشور را در خط توسعه یافتگی صنعتی قرار می

¹ Baras et al
² Rodriguez et al
³ Cieslik and Goczek
⁴ Yang and et al
⁵ Bukari and Anaman
⁶ Goedhuys et al
⁷ Wang and you
⁸ Alam et al
⁹ Viglioni

دهد. عملکرد مالی شرکت ها نه تنها برای سرمایه گذاران بلکه برای محققان نیز مهم است، زیرا درک عوامل موثر بر عملکرد مالی کسب و کارها بسیار حائز اهمیت است. عملکرد مالی معیار سنجش سلامتی سازمان ها بوده و عملکرد رهبری اجرایی شرکت را نشان می دهد. عملکرد مالی بالاتر و موثرتر شرکت در استفاده از منابع و در سطح کلان در اقتصاد کشورها هم است. عملکرد مهم ترین سنجش برای شرکت های سودآور است. بطور کلی، نتایج سازمان با استفاده از اقدامات مالی ارزیابی می شود. عملکرد مالی می تواند توسط رشد سودآوری، ظرفیت تولید، رشد فروش و استفاده از سرمایه و منابع مالی اندازه گیری شود (متر و انیزان^۱، ۲۰۱۸). عملکرد مالی در بانک ها تحت تأثیر عوامل بسیاری مانند مسائل مربوط به حسابداری و برخی از عوامل مدیریت است (هازیا و همکاران، ۲۰۲۰). عوامل مؤثر بر عملکرد مالی شرکت عبارتند از:

بهره وری از تیم مدیریت ارشد سازمان با عملکرد شرکت اندازه گیری می شود و منعکس کننده نقش هرفردی است که در شرکت کار می کند و وظیفه خاصی را که به او اختصاص یافته است انجام می دهد. از این رو، عملکرد شاخص تعیین کننده میزان کارایی، میزان کارآمدی و تأثیر سایر افراد سازمان و منابع موثر در شرکت است. عملکرد شرکت به عملکرد مالی یا اقتصادی و غیرمالی تقسیم می شود. عملکرد مالی در رابطه با توسعه پیشنهادات، گردش مالی، مشاغل یا هزینه های سهام است. عملکرد سازمانی ظرفیتی است که یک سازمان می تواند روی آن کار کرده و به سودآوری برسد. این کار عملکرد بنگاه را برای یک مدت زمان خاص اندازه گیری می کند. استمرار در ارزیابی عملکرد موجب کسب اطلاعات مفید در رابطه با وجوه نقد شرکت، استفاده از وجوه، کارایی و اثربخشی است. همچنین، این اطلاعات مفید به مدیران در تصمیم گیری بهینه کمک می کند (متر و انیزان، ۲۰۱۸).

هزینه تحقیق و توسعه

تحقیق و توسعه محرک اصلی تغییرات تکنولوژیکی است. از این رو نقش اصلی تحقیق و توسعه در رشد اقتصادی و بهبود رفاه. تأثیر تحقیق و توسعه و تغییرات تکنولوژیکی بر رشد اقتصادی مدتهاست که توسط طرفداران اقتصادهای بازار آزاد مانند آدام اسمیت، مارشال، کینز^۲، و سولو حتی دو تن از سرسخت ترین منتقدان جوامع سرمایه داری، مارکس و انگلس، در مانیفست کمونیست^۳ استدلال کردند که سرمایه داری برای وجود خود به معرفی مداوم محصولات و فرآیندهای جدید وابسته است.

تحقیق و توسعه (R&D) یکی از فعالیت های تجاری کلیدی شرکت در اقتصاد دانش امروزی است و تا حد زیادی رشد و عدم قطعیت ارزش بلندمدت شرکت را تعیین می کند. از دهه ۱۹۷۰، شرکت های دولتی ایالات متحده سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه خود را به میزان قابل توجهی افزایش داده اند. در واقع، سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه آنها سریع تر از مخارج سرمایه ای افزایش یافت (جنسن (۱۹۹۳)، اسکینر (۲۰۰۸)). این سرمایه گذاری های سنگین در تحقیق و توسعه برای سرمایه گذاران سهام دار ارزش تلقی می شود زیرا مطالعات قبلی بر اساس داده های ایالات متحده نشان داده است که شرکت های تحقیق و توسعه فشرده با ارزش بازار بالاتری همراه هستند (هو و همکاران^۴، ۲۰۲۲). همانطور که بیان شد مخارج تحقیق و توسعه (R&D) به عنوان یک مؤلفه مهم رشد اقتصادی در نظر گرفته شده است (آلام و همکاران، ۲۰۱۹). برای به حداکثر رساندن تأثیر بالقوه سرمایه گذاری تحقیق و توسعه بر رشد و توسعه اقتصادی، اطمینان از کارایی و بهره‌وری چنین سرمایه گذاری ضروری است. سرمایه گذاری تحقیق و توسعه مستلزم سطوح بالایی

¹ Matar nad Eneizan

² Adam Smith, Marshall, Keynes and Solow

³ Marx and Engels, argued in the Communist Manifesto

⁴ Hou et al

از عدم تقارن اطلاعاتی است. علاوه بر این، مخاطره آمیز و دارای ماهیت بلندمدت است و با شفافیت اطلاعات مشخص می شود. این به نوبه خود، شرکت های نوآور را با محدودیت های تامین مالی خارجی و تضاد نمایندگی مواجه می کند، که هر دو به ناکارآمدی سرمایه گذاری تحقیق و توسعه کمک می کنند. هیلیر و همکاران (۲۰۱۱) به این نتیجه رسیدند که حکمرانی در سطح کشور به کاهش مشکلات نمایندگی و محدودیت های تامین مالی خارجی و افزایش کارایی سرمایه گذاری تحقیق و توسعه کمک می کند. عوامل حاکمیتی در سطح کشور مانند حمایت از سرمایه گذار قانونی، سیستم های مالی، ساختار مالکیت و استقلال هیئت مدیره و بازار برای کنترل شرکت ممکن است بر رابطه بین تحقیق و توسعه و ارزش شرکت تأثیر بگذارد. اگرچه شواهدی مبنی بر تأثیر حکمرانی در سطح کشور بر کارایی تحقیق و توسعه وجود دارد، سرمایه گذاری تحقیق و توسعه در سال اخیر در اقتصادهای نوظهور با سرعت بیشتری در حال رشد است (آلام و همکاران، ۲۰۱۹). لی و کوزیکود^۱ (۲۰۰۹) بیان کردند که چشم انداز تحقیق و توسعه جهانی به سرعت در حال تغییر است و بازارهای نوظهور توجه بیشتری را از سوی شرکت های چند ملیتی (MNCs) به عنوان مکانی برای افزایش سطوح سرمایه گذاری تحقیق و توسعه به دلیل تقاضای بالاتر، هزینه کمتر و افزایش سطوح پذیرش فناوری به خود جلب می کنند. لوگ^۲ (۲۰۱۱) بیان کرد که نرخ بازده ناشی از همان سرمایه گذاری در بازارهای نوظهور بیشتر از کشورهای توسعه یافته است. در نتیجه، در سال های اخیر، شرکت های چندملیتی تعداد زیادی از مراکز تحقیق و توسعه را در بازارهای نوظهور ایجاد می کنند (آلام، ۲۰۲۰).

فساد مالی

در زمینه این گزارش، من از واژه تقلب در صورت های مالی برای گروه بندی انواع رفتارها استفاده می کنم که در آن فعالان بازار مالی اظهارات نادرستی درباره ماهیت واقعی یا سلامت مالی یک منبع سرمایه گذاری می کنند - به عنوان مثال، یک شرکت، صندوق، وام گیرنده، یا محصول سرمایه گذاری علی رغم عنصر فریبنده، اظهارات نادرست که تقلب در صورت های مالی را تشکیل می دهند، به شرکت ها، بازیگران یا محصولات قانونی مربوط می شوند. این آنها را از کلاهبرداری های سرمایه گذاری متمایز می کند، که از ابتدا به عنوان بازی های کلاهبرداری طراحی شده اند. تقلب در صورت های مالی نیز از این جهت که به جای ایجاد تصورات گمراه کننده، دروغ های آشکار و حقایق نادرست را منتشر می کند، از شیوه های فروش نادرست متقلبانانه متمایز است.

در سطح کلی، تقلب در صورت های مالی از عدم تقارن اطلاعاتی که بین طرف های مختلف در یک تراکنش مالی وجود دارد، استفاده می کند. با ترکیب توهم افشا با اطلاعات نادرست، تقلب در صورت های مالی این عدم تقارن اطلاعاتی را افزایش می دهد در حالی که به نظر می رسد آن را به حداقل می رساند. چندین محقق بر ماهیت آینده محور این شکل از فریب تأکید کرده اند. آنها استدلال می کنند که طرفین در معاملات مالی صرفاً حقوق نامشهودی را مبادله می کنند که ارزش حال و آینده آن کاملاً به وضعیت و عملکرد آتی صادرکننده این حقوق بستگی دارد (لومنیکا ۲۰۰۸). با ارسال اطلاعات نادرست به بازار، کسانی که مرتکب تقلب در صورت های مالی می شوند، برداشت های چشم انداز آینده این حقوق را تحریف می کنند (آرجان^۳، ۲۰۱۶).

فساد مالی و عملکرد شرکت ها

¹ Li and Kozhikode

² Logue

³ Arjan

شرکت ها باید در هنگام تدوین استراتژی هایی برای بهبود کارایی و عملکرد عملیاتی، میزان و اثرات احتمالی فساد را در نظر بگیرند (باهو و همکاران، ۲۰۲۰). فساد ممکن است پایه ای برای خطرات متعدد باشد و به طور متوسط تأثیر منفی بر بازده سهام داشته باشد، به طوری که با کاهش سطح فساد، بازده افزایش مییابد. وانگ و یو (۲۰۱۲) با مطالعه شرکت های چینی دریافتند که فساد مانع رشد شرکت ها در مناطقی با بازارهای مالی توسعه یافته تر می شود، در حالی که در مناطقی که بازارهای مالی توسعه نیافته هستند، فساد یک محدودیت حیاتی نیست. علاوه بر این، ون وو و همکاران (۲۰۱۸) با بررسی مجموعه ای از شرکت های کوچک و متوسط مشاهده کردند که انواع مختلف فساد اثرات متفاوتی بر عملکرد مالی شرکت ها دارد. نور تگین و جکی^۱ (۲۰۲۰) نشان دادند که فساد به طور قابل توجهی مضر است، اگرچه در برخی موارد، ممکن است منافعی داشته باشد.

رشد کارماني و بوسادا^۲ (۲۰۲۱) با بررسی شرکت های اروپایی به این نتیجه رسیدند که فساد به طور قابل توجهی عملکرد شرکت ها را کاهش می دهد. با وجود این، شواهد زیادی مبنی بر تأثیر منفی فساد بر عملکرد شرکت ها وجود دارد، شواهدی وجود دارد که برعکس ممکن است رخ دهد. به عنوان مثال، آلام و همکاران (۲۰۲۰)، با استفاده از داده های سطح خرد از چندین کشور نوظهور و در حال توسعه، مشخص کرد که کنترل فساد به طور مثبت بر عملکرد شرکت ها تأثیر می گذارد. با این حال، باید در نظر داشت که مکانیسم های کنترل فساد در کشورهای مختلف متفاوت است و بر فعالیت های شرکت ها به یک شکل تأثیر نمی گذارد. کوئروو-کازورا (۲۰۰۶) نشان داد که کشورهایی که کنترل های بالایی بر فساد دارند، سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) خود را در کشورهایی با سطوح بالایی از فساد محدود می کنند، در حالی که سرمایه گذارانی که در داخل در معرض رشوه خواری قرار دارند، به دنبال سرمایه گذاری در کشورهایی هستند که فساد در آنها شایع است. در اصل، این مطالعات استدلال می کنند که فساد ممکن است پیامد مثبتی داشته باشد، زیرا روشی است برای شرکت ها برای دور زدن خطرات در محیط های سازمانی که با ناکارآمدی مواجه هستند - و بنابراین، تا حدودی اشکالی از فساد ممکن است کارایی را افزایش دهند وقتی که کیفیت سازمانی اطراف آن فقیر است (میون و ویل^۳، ۲۰۱۰). با وجود این معمای ظاهری، ما پیشنهاد می کنیم که سطح فساد احتمالاً هزینه های معاملات را افزایش می دهد، امنیت سرمایه گذاران را کاهش می دهد و عملکرد مالی شرکت ها را مختل می کند (ویگلونی و همکاران، ۲۰۲۲).

پیشینه تحقیق

سروش یار و بندانی (۱۴۰۱)، به بررسی تاثیر شفافیت اطلاعات بر میزان مخارج تحقیق و توسعه شرکت با در نظر گرفتن نقش ریسک شغلی مدیران و فرصت های سرمایه گذاری در شرکت های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیق نشان می دهد، شفافیت اطلاعات اثر مثبت و معنی داری بر میزان مخارج تحقیق و توسعه شرکت دارد. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد هنگامی که ریسک شغلی بالا است، شفافیت تاثیر مثبت بر مخارج تحقیق و توسعه دارد. افزون بر این، نتایج به دست آمده حاکی از این است که فرصت های سرمایه گذاری، بر رابطه بین شفافیت اطلاعات و مخارج تحقیق و توسعه تاثیر معنی داری ندارد. در کل نتایج پژوهش نشان می دهد که شرکت ها می توانند با افزایش شفافیت اطلاعاتی میزان مخارج تحقیق و توسعه شرکت را افزایش دهند و ریسک شغلی بالا می تواند این تاثیر را تقویت نماید.

¹ Nur-Tegin and Jakee

² Karmani and Boussaada

³ Meon and Weill

صیوری و کریم پور (۱۴۰۰)، نقش مدیریت کمیته حسابرسی داراری صلاحیت چهارگانه بر نظارت و فساد مالی شرکتها مورد بررسی قرار دادند. یافته های تحقیق آنها نشان داد که مدیریت کمیته حسابرسی دارای صلاحیت چهارگانه بر نظارت و فساد مالی شرکتها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نقش موثری دارد و به ترتیب شاخصهای استقلال، تجربه مدیریتی، ظرفیت و مالکیت سهام، تخصص مالی مدیران کمیته حسابرسی بر نظارت و فساد مالی شرکت تاثیر منفی دارند.

مرادی و تحقیقی حاج قربانی (۱۴۰۰)، به بررسی تاثیر جریان نقد عملیاتی بر مخارج تحقیق و توسعه با تاکید بر نقش شایستگی مدیران پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد جریان نقد عملیاتی و پاداش نقدی تاثیر معنادار و مثبتی بر مخارج تحقیق و توسعه شرکتها دارد و این در صورتی است که پاداش غیرنقدی تاثیر معناداری ندارد. همچنین نتایج نشان از تاثیر منفی پاداش نقدی بر رابطه بین جریان نقد عملیاتی و مخارج تحقیق توسعه دارد و این در صورتی است که پاداش غیرنقدی تاثیر معناداری ندارد.

ویگلیونی و همکاران^۱ (۲۰۲۲)، به بررسی فساد مالی، مخارج تحقیق و توسعه و عملکرد مالی شرکتها در آمریکای لاتین پرداختند. نتایج نشان داد که فساد تأثیر مستقیم و مثبتی بر عملکرد مالی شرکتها دارد. علاوه بر این، در حالی که عملکرد مالی شرکتها با وجود فساد افزایش مییابد، یافته های نویسندگان نشان می دهد که فساد به طور منفی رابطه بین سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی شرکتها را تعدیل می کند. در نهایت، نویسندگان اثر منفی سرمایه گذاری های تحقیق و توسعه بلندمدت را بر عملکرد شرکتها مشاهده کردند، که نشان می دهد سطوح بالای فساد حتی به فعالیت های نوآورانه ی بلندمدت آسیب می زند.

میکائیل و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی نقش مدیریت کمیته حسابرسی درارای صلاحیت چهارگانه بر نظارت و فساد مالی شرکتها پرداختند. نتایج نشان داد هر یک از ویژگیهای مدیریت کمیته حسابرسی که شامل استقلال، تجربه مدیریت، تخصص مالی، ظرفیت و مالکیت سهام مدیر کمیته میباشد بر نظارت و فساد مالی شرکتها تاثیر منفی و معنی داری دارد. آلام و همکاران (۲۰۲۰)، اثرات حفاظت از سرمایه گذاران در سطح کشور (تدابیر حفاظتی) و مکانیسم های حاکمیتی (سیستم ها) را بر رابطه بین تحقیق و توسعه و عملکرد شرکت بررسی نمودند. نتایج تحقیق نشان داد که تدابیر حفاظتی یک کشور بیشتر از سیستمیک کشور، رابطه بین تحقیق و توسعه و عملکرد شرکت را تعدیل می کند. نتایج نشان می دهد که حفاظت برای رابطه بین تحقیق و توسعه و عملکرد شرکت نسبت به سایر مکانیسم های حاکمیتی در سطح کشور اهمیت نسبی بیشتری دارد، زیرا مکانیزم اولی می تواند به راحتی سرمایه خارجی را زمانی که قوی باشد جذب کند. این نتایج پیامدهای مهمی برای سیاست نوآوری دارد. به طور خاص، مدیران ممکن است بخواهند حمایت از سرمایه گذار را برای ترویج سرمایه گذاری بالای تحقیق و توسعه به منظور افزایش عملکرد شرکت تقویت کنند.

روش تحقیق

تحقیق حاضر، از نظر نوع، همبستگی می باشد، یعنی وجود رابطه و همبستگی بین متغیرها از طریق رگرسیون، و روش شناسی پژوهش از نوع پس رویدادی (با استفاده از اطلاعات گذشته) می باشد. برای جمع آوری داده های مربوط به فرضیات پژوهش، به گروه بانکهای پذیرفته شده در بورس مراجعه خواهیم نمود و پس از استخراج اطلاعات مورد نیاز از طریق نرم افزار ره آورد نوین و بانکهای اطلاعاتی سازمان بورس و سایت کدال و تجمیع داده ها در ستون های Excel به آزمون و تحلیل و تفسیر نتایج جهت تصمیم گیری در خصوص فرضیات پژوهش می پردازیم.

¹ Viglioni et al

جامعه آماری این تحقیق شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ است که با توجه به ویژگی زیر انتخاب می‌شوند.

- ۱) دوره مالی شرکت‌ها پایان اسفندماه هر سال باشد.
  - ۲) شرکت طی سالهای مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشد.
  - ۳) اطلاعات مورد نیاز برای استخراج متغیرهای پژوهش در دسترس باشد.
  - ۴) جزو بانک‌ها، شرکت‌های واسطه‌گری مالی و سرمایه‌گذاری، لیزینگ و شرکت بیمه نباشند.
- با توجه به محدودیتهای فوق نمونه نهایی تحقیق شامل ۱۲۳ شرکت و ۶۱۵ مشاهده (۵*۱۲۳) می‌باشد.

فرضیه های تحقیق

- بین هزینه های تحقیق و توسعه شرکت و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.
- بین فساد مالی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد.
- فساد مالی رابطه بین هزینه تحقیق و توسعه شرکت و عملکرد مالی را تعدیل می‌نماید.

متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته

عملکرد مالی (ROA):

سودپس از کسر مالیات / کل داراییها = نرخ بازده داراییها

متغیر مستقل تحقیق

هزینه های تحقیق و توسعه (R&D)

برابر است با هزینه های تحقیق توسعه تقسیم بر کل داراییهای شرکت

فساد مالی (CPI)

برای محاسبه این متغیر از چک لیست ارائه شده در مورد متغیر نظارت و فساد مالی استفاده می‌شود (صبوری و کریم پور، ۱۴۰۰). چک لیست ارائه شده در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس (بیشتر شرکت‌های در دسترس و تعمیم به کل شرکتها) و از کمیسیون بورس اوراق بهادار و وزارت دادگستری برای اندازه گیری این متغیر استفاده میشود. چک لیست ارائه شده به شرح زیر می‌باشد:

نوع تخلف			چک لیست	مراحل دستورالعمل
عدم تخلف	جزئی	کلی	جرائم ثبت شده در خصوص اخراج و پذیرش رشوه، سوء استفاده از قدرت و محرومیت	بررسی فعالیتهای کلی
			جرائم قانونی	بررسی فعالیتهای اجرائی
			فرار مالیاتی	بررسی صورتهای مالی
			دستکاری در صورتهای مالی	بررسی گزارشات پیوست
			فرار از کار با گزارشات ساعت کاری غیر صحیح	

با توجه به مدل مونت و پانگی (۲۰۰۷) و اسمیت (۲۰۱۶) اگر شرکتها در هریک از موارد فوق دارای تخلفات منظور شده جزئی و یا کلی باشند عدد یک و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته میشود (میکائیل و همکاران، ۲۰۲۱).

متغیرهای کنترلی

Size: اندازه شرکت برابر است با لگاریتم کل داراییها
Leverage: اهرم مالی برابر است با کل بدهیها تقسیم بر کل داراییها
Sale: فروش شرکت برابر است با فروش تقسیم بر کل داراییها.
Age: سن شرکت برابر است با تعداد سالهای پذیرش شرکت در بورس اوراق بهادار.

مدل آزمون فرضیه ها

فرضیه های تحقیق با توجه به تحقیق ویگلیونی و همکاران (۲۰۲۲) به شرح زیر است:

$$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{i,t-1} + \beta_2 R\&D_{i,t} + \beta_3 R\&D_{i,t-1} + \beta_4 CPI_{i,t} + \beta_5 (R\&D_{i,t-1} * CPI_{i,t}) + \beta_k(\text{controls}) + \varepsilon_{i,t}$$

ROA_{i,t}: نرخ بازده داراییها در دوره t.

ROA_{i,t+1}: نرخ بازده داراییها در دوره t+1.

R&D: هزینه های تحقیق و توسعه در دوره t.

R&Dt-1: هزینه های تحقیق و توسعه در دوره t-1.

CPI: فساد مالی در دوره t.

Controls: متغیرهای کنترلی.

این مدل با استفاده از روش مدل رگرسیون^۱ GMM برآورد میگردد. در معادلاتی که در تخمین آنها اثرات غیر قابل مشاهده ی خاص هر کشور و وجود وقفه ی متغیر وابسته در متغیرهای توضیحی مشکل اساسی است از تخمین زن گشتاور تعمیم یافته (GMM)، که مبتنی بر مدل های پویای پانلی است استفاده می شود (بارو و لی، ۱۹۹۶)^۲. برای تخمین مدل به وسیله ی این روش لازم است ابتدا متغیرهای ابزاری به کار رفته در مدل مشخص شوند. سازگاری تخمین زننده GMM به معنای بودن فرض عدم همبستگی سریالی جملات خطا و ابزارها بستگی دارد که می تواند به وسیله دو آزمون تصریح شده توسط آرلانو و باند (۱۹۹۱)، آرلانو و بوور^۳ (۱۹۹۵) و بلوندل و باند^۴ (۱۹۹۸) آزمون شود. اولی آزمون سازگان ۵ از محدودیت های از پیش تعیین شده است که معتبر بودن ابزارها را آزمون می کند. دومی آماره M₂ است که وجود همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطای تفاضلی مرتبه اول را آزمون می کند. عدم رد فرضیه صفر هر دو آزمون شواهدی را دال بر فرض عدم همبستگی سریالی و معتبر بودن ابزارها فراهم می کند. تخمین زننده GMM سازگار است اگر همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطا از معادله تفاضلی مرتبه اول وجود نداشته باشد.

¹ Generalized Method of Moments

² Barro and Lee

³ Arellano and Bover

⁴ Blundell and Bond

⁵ Sargan test

یافته های تحقیق آمار توصیفی مدل تحقیق

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای مدل تحقیق

متغیر/آماره	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ROA	۰/۱۴۴	۰/۱۲۲	۰/۶۳	-۰/۵۸	۰/۱۵۴	۰/۴۳	۴/۳۹
ROAT1	۰/۱۰۹	۰/۰۹۳	۰/۶۰۳	-۰/۴۰۳	۰/۱۲۸	۰/۴۱	۴/۳
RD	۰/۰۰۰۱	۰	۰/۰۱۵	۰	۰/۰۰۱	۱۱/۶	۱۵/۹
RDT1	۰/۰۰۰۲	۰	۰/۰۱۵	۰	۰/۰۰۱	۱۰/۷	۱۳/۹
CPI	۰/۰۱۶	۰	۱	۰	۰/۱۲۶	۷/۶	۵/۹۵
RDT1*CPI	۰/۰۰۰۲۰۱	۰	۰/۰۰۱	۰	۰/۰۰۴۸۸	۲۴/۷	۶/۱۲
SIZE	۱۴/۱۷	۱۴/۰۲	۲۰/۰۳	۱۰/۷۹	۱/۶۰	۰/۷۳۵	۴/۱۴۵
LEVERAGE	۰/۵۵	۰/۵۴۸	۱/۸۲	۰/۰۳۱	۰/۲۱	۰/۴۳	۴/۹۲
SALE	۰/۹۷	۰/۷۸	۵/۷۷	۰/۰۳۹	۰/۶۶	۲/۳۶	۱۲/۱
AGE	۲/۸۳	۲/۸۳	۳/۹۱	۱/۶۰	۰/۳۹	۰/۰۶۴	۳/۳۱
تعداد مشاهدات	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵	۶۱۵

همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می شود میانگین متغیر بازده داراییها در دوره آتی برابر با ۰/۱۴۴ و میانه این متغیر برابر با ۰/۱۲۲ می باشد که نشان میدهد که اکثر داده های نمونه تحقیق نزدیک به این مقدار میباشد. انحراف معیار متغیر هزینه های تحقیق و توسعه (RD) برابر ۰/۰۰۱ و برای متغیر اندازه شرکت (Size) برابر با ۱/۶۰ است که نشان می دهد در بین متغیرهای پژوهش، به ترتیب دارای بیشترین و کمترین میزان پراکندگی میباشند. همچنین ضریب چولگی متغیر هزینه تحقیق و توسعه (RD) برابر با ۱۱/۶ می باشد، یعنی این متغیر چولگی به راست دارد و به این اندازه از مرکز تقارن انحراف دارد. بیشترین چولگی برابر با ۲۴/۷ مربوط به متغیر هزینه تحقیق و توسعه*فساد مالی (RD*CPI) و سن شرکت (Age) با مقدار ۰/۰۶۴ کمترین عدم تقارن را نسبت به توزیع نرمال دارد. با توجه به مشاهدات کشیدگی تمامی متغیرهای این مدل مثبت است. بیشترین مقدار کشیدگی برابر با ۱۵/۹ مربوط به متغیر هزینه تحقیق و توسعه (RD) و کمترین کشیدگی برابر با ۳/۳۱ مربوط به متغیر متغیر سن شرکت (Age) میباشد که نشان می دهد برجستگی را نسبت به منحنی نرمال دارد.

آزمون مانایی متغیرهای مدل تحقیق

آزمون ریشه واحد با استفاده از روش لوین، لین و چو صورت می گیرد. در آزمون ریشه واحد فرضیه صفر بیانگر وجود ریشه واحد بوده و در صورتیکه احتمال جدول کوچکتر از ۰/۰۵ باشد به احتمال ۹۵ درصد فرضیه صفر پذیرفته نمی شود. نتایج حاصل از آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل به شرح جدول (۲) می باشد:

جدول (۲): نتایج آزمون ریشه واحد (Levin, Lin & Chu) LLC، با عرض از مبدأ و روند

Levin, lin & chut		متغیر
احتمال	آماره	
۰/۰۰۰۰	-۶۶/۶	ROA
۰/۰۰۰۰	-۹۳/۲۳	ROAT1
۰/۰۰۰۰	-۹۳/۰۲	RD
۰/۰۲۱	-۳۵/۹۹	RDT1

./.....	-۳۹/۶۰	CPI
./.....	-۲۵/۳۵	RDT1*CPI
./.....	-۹۱/۸	SIZE
./....	-۱۴/۵۰	LEVERAGE
./.....	-۲۴/۱۳	SALE
./....	-۵۸/۷۶	Age

با توجه به نتایج حاصل از جدول (۲) مشخص گردید که تمامی متغیرها بر اساس آزمون لوین لین و چو انجام شده در سطح مانا هستند.

آزمون هم خطی متغیرهای مستقل مدل تحقیق

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی متغیرهای مدل

CE OD UA L	EXT ERN AL	LEV	SIZE	ACEX PER	ACME ET	ACIND P	ACSIZE	متغیر
							۱	ACSIZE
						۱	-۰/۱۹	ACINDP
					۱	۰/۰۰۵	۰/۰۱۵	ACMEET
				۱	-۰/۰۱۹	۰/۴۸	۰/۰۸	ACEXPER
			۱	۰/۰۸	۰/۰۴۲	۰/۱۸	-۰/۰۶	SIZE
		۱	-۰/۲۳	۰/۰۵۳	۰/۰۱۲	۰/۰۳۸	۰/۱۴	LEV
	۱	-۰/۰۳۲	-۰/۰۲۸	۰/۰۹۹	۰/۰۷۹	۰/۰۸۷	۰/۰۵۲	EXTERNAL
۱	۰/۰۷۲	۰/۱۰۳	-۰/۱۲۲	-۰/۰۳۹	۰/۰۲۲	۰/۰۲۵	-۰/۰۰۱	CEODUAL

با توجه به نتایج جدول (۳) مشخص گردید ضریب همبستگی خیلی زیاد یا خیلی کم (نزدیک به +۱ یا -۱) که نتایج تحلیل رگرسیونی را تحت تأثیر قرار دهد مشاهده نمی شود. در نتیجه همبستگی و هم خطی میان متغیرهای مستقل وجود ندارد.

آزمون سارگان

در این پژوهش برای بررسی مناسب بودن ابزارهای به کار رفته در الگو با توجه به استفاده از روش رگرسیونی گشتاورهای تعمیم یافته از آزمون سارگان استفاده شده است. نتایج این آزمون در جدول (۴) نشان داده شده است. در صورتی که احتمال آماره محاسبه شده بیشتر از ۰/۰۵ باشد، نشان دهنده مناسب بودن ابزارها است؛ بنابراین با توجه به احتمال آماره بدست آمده آزمون که در جدول (۴) مشخص شد که الگوها بیش از حد مشخص نبوده و ابزارها مناسب است.

جدول (۴): نتایج آزمون سارگان

احتمال	آماره آزمون	
۰/۶۲	۲۵/۵۸	مدل ۴-۱

آزمون خود همبستگی

برای بررسی آزمون خود همبستگی در روش رگرسیونی گشتاورهای تعمیم یافته از آزمون آرنولد- باند استفاده شده است. نتایج این آزمون در نگاره (۵) نشان داده شده است. در صورتی که احتمال آماره محاسبه شده بیشتر از ۰/۰۵ باشد، خود همبستگی وجود ندارد. با توجه به آماره بدست آمده از آزمون آرنولد- باند مرتبه دوم که برای مدل به ترتیب ۳/۷۵- و ۲/۱۸- است، خود همبستگی وجود ندارد.

جدول (۵): آزمون خودهمبستگی مدل اول

ردیف	مدل ۱-۴	مرتبه خودهمبستگی	آماره آزمون	احتمال
۱	مدل ۱-۴	مرتبه اول	۳/۷۵-	۰/۰۵۱
		مرتبه دوم	۲/۱۸-	۰/۱۲۸

آزمون فرضیه‌های پژوهش

جدول (۶): نتایج حاصل از برآورد مدل

متغیر	ضریب برآورد شده	خطای استاندارد	آماره	احتمال
ROAT1	۰/۰۶	۰/۰۵	۲/۲۴	۰/۰۱۲
RD	۳/۶۶	۱/۷۶	۲/۰۷	۰/۰۳۴
RDT1	-۱/۴۸	۱/۶۹	-۰/۸۷	۰/۳۸
CPI	۰/۰۲۴	۰/۰۳۱	۰/۷۹	۰/۴۲۷
RDT1*CPI	-۱۳/۶۳	۶۴/۳۶	-۰/۲۱۱	۰/۸۳۲
SIZE	۰/۰۶	۰/۰۰۶	۹/۱۵	۰/۰۰۰
LEVERAGE	-۰/۶۰۳	۰/۰۳۴	-۱۷/۴۸	۰/۰۰۰
SALE	۰/۰۶۳	۰/۰۱۳	۴/۶۲	۰/۰۰۰
AGE	-۰/۰۲۷	۰/۰۱۵	-۱/۷	۰/۰۸۹

همان‌طور که در جدول (۶) نشان داده شده است، ضریب نرخ بازده داراییها دوره قبل (ROAT1) به لحاظ آماری معنادار است ($P\text{-value} < 0/05$). این نتایج نشان می‌دهد که بین نرخ بازده داراییها در دوره قبل و نرخ بازده داراییها در دوره جاری رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب هزینه تحقیق و توسعه (RD) که برابر با ۳/۶۶ و سطح معنی داری آن کمتر از ۰/۰۵ است میتوان نتیجه گرفت که بین هزینه های تحقیق و توسعه و عملکرد مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (تایید فرضیه اول تحقیق).

فرضیه دوم تحقیق بیان می‌کند که بین فساد مالی و عملکرد مالی رابطه معنی داری وجود دارد. همانطور که در نتایج جدول ۶ مشاهده می‌گردد، ضریب متغیر مستقل فساد مالی (CPI) که نشان دهنده رابطه بین فساد مالی و عملکرد مالی برابر با (۰/۰۲۴) و سطح معنی داری (p-value) این متغیر بیشتر از ۰/۰۵ است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که این متغیر با متغیر وابسته رابطه معنی داری ندارد. به عبارت دیگر بین فساد مالی و عملکرد مالی را رابطه معنی داری وجود ندارد (عدم تایید فرضیه دوم تحقیق).

فرضیه سوم تحقیق بیان می‌کند که فساد مالی رابطه بین هزینه تحقیق و توسعه شرکت و عملکرد مالی را تعدیل می‌نماید. همانطور که در نتایج جدول بالا مشاهده می‌گردد، ضریب متغیر مستقل فساد مالی*هزینه تحقیق و توسعه (CPI*RD) که نشان دهنده تاثیر فساد مالی بر رابطه بین هزینه تحقیق و توسعه شرکت و عملکرد مالی برابر با (-۱۳/۶۳) و سطح معنی داری (p-value) این متغیر بیشتر از ۰/۰۵ است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که این متغیر بر

متغیر وابسته تاثیر معنی داری ندارد. به عبارت دیگر فساد مالی رابطه بین هزینه تحقیق و توسعه شرکت و عملکرد مالی را تعدیل نمی نماید (عدم تایید فرضیه سوم تحقیق).
از بین متغیرهای کنترلی نیز متغیرهای اندازه شرکت (SIZE) و فروش شرکت (Sale) رابطه مثبت و معنی دار و متغیر اهرم مالی (Leverage) رابطه منفی و معنی داری متغیر وابسته تحقیق دارد.

آزمون نرمال بودن جملات خطا مدل

یکی از متداول ترین آزمون های به کار رفته به منظور نرمالیتی، آزمون جارک-برا (Jarque- Bera) یا به اختصار BJ میباشد. آماره آزمون از یک توزیع χ^2 با درجه آزادی ۲ با فرض صفری مبنی بر نرمالیتی توزیع خطاها، تبعیت میکند. در صورتیکه پسماندها به صورت نرمال توزیع شده باشند، هیستوگرام باید به صورت زنگوله ای بوده و آماره BJ معنی دار نخواهد بود. این بدین معنی است که p-value داده شده در پایین صفحه مربوط به آزمون نرمالیتی باید بزرگتر از ۰/۰۵ باشد تا فرضیه صفر نرمالیتی در سطح ۵٪ رد نشود (بدری و عبدالباقی، ۱۳۸۹). جدول زیر نتایج حاصل از آزمون نرمالیت پسماند مدل را نشان میدهد. با توجه به اینکه p-value برای باقیمانده های مدل بزرگتر از ۰/۰۵ است، در نتیجه فرضیه H_0 مبنی بر نرمال بودن جملات خطا در مدل مذکور پذیرفته میشود (بدری و عبدالباقی، ۱۳۸۹).

جدول (۷): نتایج آزمون نرمالیت باقیمانده

ردیف	مدل	آماره جارک برا	احتمال
۱	مدل ۴-۱	۱۷/۹۸	۰/۱۲۵

آزمون همسانی واریانس جملات خطا مدل

یکی از پیش فرض های مدل رگرسیون، ثابت بودن واریانس خطا است. به طوری که با وجود ناهمسانی واریانس در مدل، افزایش یا کاهش در متغیر مستقل، واریانس متغیر وابسته که برابر با واریانس پسماند است تغییر می کند. در این تحقیق برای بررسی همسانی واریانس ها در داده های ترکیبی از روش بارتلت^۱ استفاده می شود. در این روش، فرض صفر مبنی بر همسانی واریانس ها و فرض مخالف آن ناهمسانی واریانس ها در نظر گرفته می شود. جدول (۸) نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی مدل را نشان می دهد.

جدول (۸): نتایج آزمون مانایی متغیرهای مدل

فرضیه	روش	مقدار	احتمال
	Method	Value	P-value
مدل ۱	Bartlett	۲/۲۰	۰/۶۹۸

با توجه به سطح معنی داری بدست آمده در جدول بالا که بیشتر از ۰/۰۵ است میتوان نتیجه گرفت که جملات خطای مدل دارای واریانس همسان میباشد.

نتیجه گیری

فساد یک موضوع مهم اقتصادی در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه است. این امر می تواند با انحراف منابع از فعالیت های تولیدی به فعالیت های رانت جویانه، و افزایش هزینه های انجام کسب و کار، بر رشد، بهره وری و عملکرد کلی شرکت تاثیر منفی بگذارد. ارتباط بین فساد و عملکرد شرکت به طور گسترده در ادبیات مورد بحث قرار گرفته است. از لحاظ نظری، تاثیر فساد بر عملکرد شرکت را نمی توان با یک نظریه موجود توضیح داد یا پیش بینی کرد. از یک سو،

¹ Bartlett

فساد ممکن است در دراز مدت برای شرکت ها مضر باشد. به عنوان مثال، هزینه های فساد می تواند شامل فرسایش منابع حیاتی مانند شهرت و فرهنگ شرکت ها، تخصیص کارآمد منابع و انگیزه برای نوآوری شرکت ها باشد. این هزینه ها ممکن است سود شرکت ها را کاهش داده یا از آنها دور کند و باعث شود استعداد، فناوری و نوآوری به اندازه کافی ارزش گذاری نشود. برخی استدلال می کنند که فساد مانع از ورود شرکت های جدید می شود، زیرا متصدیان تمایل دارند از روابط فاسد خود بهره برداری کنند و مقامات فاسد سعی می کنند معاملات را برای گرفتن رشوه بیشتر از کاربران خدمات عمومی به تاخیر بیندازند. در نتیجه، منابع عمومی به اشتباه به کسانی تخصیص داده می شود که بالاترین رشوه را ارائه می دهند، نه به کسانی که می توانند بهترین ارزش برای پول را برای جامعه ارائه دهند (وو و همکاران، ۲۰۱۶). یافته های این تحقیق نیز نشان داد که با افزایش هزینه های تحقیق و توسعه، عملکرد مالی شرکت بهبود می یابد. بنابراین میتوان استنباط کرد که مشارکت شرکتها در فعالیتهای نوآورانه ظرفیت شرکت برای تولید محصولات با کیفیت و بهبود فرآیند تولید محصولات بهبود میبخشد و از این طریق سودآوری شرکت افزایش می یابد. این یافته ها با یافته های تحقیق ویگلیونی و همکاران (۲۰۲۲) همخوانی ندارد اما با تحقیق خانقاه و همکاران (۱۳۹۶) همخوانی دارد. دلایل عدم همخوانی این یافته های با تحقیق ویگلیونی و همکاران (۲۰۲۲) میتواند به دلیل عدم تطابق شرایط اقتصادی و بازارهای مالی در کشور مورد بررسی با شرایط کشور ایران باشد. در مورد رابطه بین فساد مالی و عملکرد شرکت رابطه معنی داری یافت نشد این یافته ها با یافته های تحقیق ویوگیونی و همکاران (۲۰۲۲) همخوانی ندارد. این مغایرت میتواند به این علت باشد که در شرکتهای دچار فساد مالی مدیران برای پوشش فساد شرکت، عملکرد کوتاه مدت شرکت را تحت پوشش قرار میدهند ولی این موضوع در عملکرد بلند مدت شرکت نمایان خواهد شد.

پیشنهادات کاربردی تحقیق

- باتوجه به یافته های تحقیق و تاثیر مثبت هزینه های تحقیق و توسعه بر عملکرد مالی شرکت به شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود که وجوه بیشتری را صرف فعالیتهای مربوط به تحقیق و توسعه نمایند و بدین ترتیب سود آوری شرکت را افزایش دهند.
- با توجه به اثرات نامطلوب فساد مالی و اتلاف و و عدم استفاده بهینه از وجوه نقد شرکت و تاثیر نامطلوب آن بر عملکرد شرکت در بلند مدت به حسابرسان و بازرسان قانونی و نهادهای نظارتی از جمله سازمان امور مالیاتی توصیه می شود با نظارت و پیگیری سختگیرانه تر و رعایت قوانین و الزامات قانونی از فعالیتهای غیر قانونی شرکت پیشگیری نموده و اقدام به کشف تخلفها نمایند.

پیشنهاد برای تحقیقات آینده

- پیشنهاد می شود در تحقیقات آتی انواع فساد شامل جرایم قانونی، اختلاس، تقلب در صورتهای مالی و تخلفات مالیاتی به تفکیک مورد بررسی قرار گیرد.

محدودیت تحقیق

محدودیت تحقیق حاضر عدم دسترسی آسان و سریع و فقدان اطلاعات جامع و کامل مربوط به شرکتهای دچار فساد مالی مشابه سایر کشورها که از بانکهای استفاده مینمایند، می باشد که موجب محدود شدن تعداد شرکتهای دچار فساد مالی که امکان دسترسی به اطلاعات آنها وجود داشت، گردید.

منابع

- ✓ بزرگری خانقاه، جمال، اخوان بهابادی، فاطمه، قائدی، سلیمه، زارع، امیرحسین، زارع حسین آبادی، حمید، (۱۳۹۶)، تأثیر هزینه تحقیق و توسعه بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسیهای حسابداری، دوره ۴، شماره ۱۴، صص ۱-۱۸.
- ✓ صبوری، نرگس، کریم پور، عنایت، (۱۴۰۰)، بررسی نقش مدیریت کمیته حسابرسی دارای صلاحیت چهارگانه بر نظارت و فساد مالی شرکت ها (مطالعه موردی: شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)، دوره ۵، شماره ۶۶، صص ۶۷-۸۳.
- ✓ بندانی، سمیه، سروش یار، افسانه، (۱۴۰۱)، تاثیر شفافیت اطلاعات بر مخارج تحقیق و توسعه شرکت با در نظر گرفتن نقش ریسکهای شغلی مدیران و فرصتهای سرمایه گذاری، مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۱، صص ۱۲۱-۱۴۰.
- ✓ رضایی پیتته نوئی، یاسر، صفری گرایلی، مهدی، غلامرضا پور، محمد، (۱۳۹۸)، بیش اعتمادی مدیریت و هزینه های تحقیق و توسعه، فصلنامه راهبرد مدیریت مالی، دوره ۷، شماره ۳، صص ۱۵۳-۱۷۳.
- ✓ Alam, A., Uddin, M. and Yazdifar, H. (2019), "Financing behaviour of R&D investment in the emerging markets: the role of alliance and financial system", R&D Management, Vol. 49 No. 1, pp. 21-32, doi: 10.1111/radm.12303.
- ✓ Alam, Ashraful & Uddin, Moshfique & Yazdifar, Hassan & Shafique, Sujana & Lartey, Theophilus. (2020). R&D Investment, Firm Performance and Moderating Role of System and Safeguard: Evidence from Emerging Markets. Journal of Business Research. 106. 10.1016/j.jbusres.2020.09.018.
- ✓ Huang, K., Loa, B., McPhee, G. (2019). "Internal Information Quality and Firm Innovation". Working Paper.
- ✓ Van Vu, H., Tran, T., Nguyen, T. and Lim, S. (2018), "Corruption, types of corruption and firm financial performance: new evidence from a transitional economy", Journal of Business Ethics, Vol. 148, pp. 847-858, doi: 10.1007/s10551-016-3016-y.
- ✓ Viglioni, M.T.D., Ferreira, M.P., Aveline, C.E.S. and Alcântara, J.N.d. (2022), "Corruption, R&D and performance: firm-level evidence from Latin America", Journal of Applied Accounting Research, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/JAAR-07-2021-0193>.
- ✓ Wang, Y. and You, J. (2012), "Corruption and firm growth: evidence from China", China Economic Review, Vol. 23 No. 2, pp. 415-433, doi: 10.1016/j.chieco.2012.03.003.
- ✓ Yang, K., Ma, P. and Cui, L. (2021), "Subnational corruption and foreign firms' performance: evidence from China", Journal of Business Research, Vol. 123, pp. 106-116, doi: 10.1016/j.jbusres.2020.09.066
- ✓ Zhang, B. (2019). "Information Environment and Corporate Innovation: A Survey". Working Paper.
- ✓ Zhong, R.I. (2018). "Transparency and Firm Innovation". Journal of Accounting and Economics, 66(1), 67-93.